

חסידות מפורשת
מסמך

ישמח ישראל

המבואר

פר' וישלח

הרה"ק רבי
ירחמיאל ישראל יצחק
מאלכסנדר זי"ע

מבאר על ידי
מערכת יסוד החסידות

☪ התוכן ☪

- הקדמה עמ' ג
- פרק א': ההכנה לשבת היא השפלות עמ' ד
- פרק ב': הנקודה הפנימית אין בה שום פגם עמ' ט
- פרק ג': התשובה שמכח השבת עמ' טו
- פרק ד': התפארת הוא קו הממוצע המגביל את הרע עמ' יז
- פרק ה': לדעת שכל העבודות הם רק מחסד ה' עמ' כ

יו"ר המערכת:

הרב יהודה הלוי וינגרטן -
עורך ראשי

הרב מרדכי יעקב שווייד
(מח"ס מנחת חיים)

חברי המערכת:

הרב אברהם ענגלענדער
הרב שמחה פרידמאן
(עורך הגליון "אהבת שלום")
המבואר (")
הרב יעקב שרגא לויפער

להשיג מדי שבוע לתרומות, הערות והארות

ארץ הקודש: 03-7200159

ארה"ב: 718-9260874

9260874@GMAIL.COM

עבור גליון 'שפת אמת
המבואר' נא להירשם
באימייל

הקדמה

במאמר זה מבאר רבינו את נקודת יעקב אבינו המתעוררת בכל שבת ושבתי, היא נקודה הפנימית נקודת האמת שבכל איש ישראל. וזו היא מידתו של יעקב אבינו מידת התפארת, שהיא מידת האמת שעליה נאמר "תתן אמת ליעקב". והטעם שמידה זו נקראת אמת מבואר בדברי רבינו מפני שהיא קובעת תחומים להאדם לבל יפול בדרך השקר, כי על ידי נטיה לאחד מהצדדים של אהבה או יראה יכול לנטות יותר מדי כפי נטיות לבו וטבעו הנוטה לאותו צד, וממילא מסתמים עיניו באהבה יתירה או ביראה יתירה, וכשאדם אוהז באהבה ללבד או ביראה ללבד אין זה קשר אמיתי, וכמו שאמרו צדיקים: אהבה בלי יראה אינה כלום, ויראה בלי אהבה אינה שלימות.

ונקודה זו היא הנקודה הפנימית שבלב כל ישראל, כי בנקודת התפארת שהיא נקודת האמת אין שום שליטת החיצונים, כי אין שליטתם אלא על ידי השקר ולא על ידי האמת, כי האמת עומדת לעד וקושטא קאי, וכמו שאמרו צדיקים על מאמרם ז"ל חותמו של הקב"ה אמת, דחותמת זו אי אפשר לזייפה, כי אם מזייפים אותה אינה אמת. ולכן על ידי מידת התפארת שהיא האחיזה בגדרי האמת מתבטלת הישות של החיצונים שאחיותם משני הצדדים, קליפת ישמעאל שהוא נוטה לימין יותר מדי באהבה של ניאוף וקליפת עשיו שהוא נוטה לשמאל יותר מדי בגבורות של שפיכות דמים. ולכן כאשר היהודי אוהז במידת הממוצע המורכבת מאהבת ויראת ה' אזי מתעורר בקרבו נקודה הפנימית שמכח נשמתו המאירה בו מבלי מונע מצד זה או מצד אחר.

ובמאמר זה מבאר רבינו ענין מיוחד, כי כאשר אדם אוהז במידת האמת, שהיא המגבלת את האדם מבלי לנטות לשני צדדים, אזי נעקרת ממנו הרגילות בעבודת ה', כי הרגילות בעבודת ה' באה על ידי שהאדם עובד את ה' מכח טבעו, במצוות שאין לו מלחמת היצר על עצם עשייתם, כי אדרבה טבעו מרגיל אותו לעשות המצוות האלו מפני מזגו או מפני רגילותו, וכמו שאיתא ב"ק שלפעמים טבע המרה שחורה מסייע את האדם ללמוד תורה ולא מתוך קבלת עול מלכות שמים, או כמצוות טלית או תפילין, אמנם על ידי שאדם עובד את ה' בכל מצוה ומצוה במידת התפארת שהיא משולבת מאהבה ויראה, אזי בהכרח נעקרת ממנו הרגילות שהיא מכח אחד משני הצדדים אהבה או יראה יתירה או מפני הרגילות, ומתעוררת בקרבו נקודת ההתקשרות העצמית להשם יתברך מכח הנשמה המאירה בו ואשר היא חלק אלוך ממעל וממילא היא מחיה את נקודת השייכות של האדם להשם יתברך לקיים כל מצוותיו לשם שמים בלבד.

מלבד זאת מבואר במאמר זה עצה מיוחדת להתחזק בשעות החושך של יום השישי, כמבואר ב"בזוה"ק וב"ב"ק שלפני כל אור חדש יש חושך מיוחד, וכידוע שזהו טעם עקבתא דמשיחא שהיא התגברות חילות הס"א בכל כוחם לפני ביאת המשיח כי יודעים שבא יומם ומתחזקים בכל כוחם למנוע מיתתם הרוחנית, ובכל שבת ושבתי שמתעורר אור שהוא מעין דלעתיד לבא כידוע, אזי גם כן החיצונים מתגברים בכל כוחם להחשיך האמונה, וכמו שאמרו צדיקים על עקבתא דמשיחא שבאותה עת יהיה קשה להתחזק באמונה כמו אדם המהלך על קירות זקופים, כן הוא בערש"ק שיש חשכות גדול באמונה, ואז העצה היא כפי דברי רבינו כאן להתחזק רק באמונה פשוטה.

ובודאי הדברים האלו הם חיזוק גדול לזמנינו אנו שאנו בזמן עקבתא דמשיחא, והחושך גדול הולך וחזק מאוד, ועכשיו עלינו להתחזק באמונה פשוטה, ואמונה זו יסודתה ג"כ מכח נקודת האמת, כי אמונה זו באה מכח ההרגשה הפנימית שמכח הנקודה הפנימית של היהודי שיועד ב"בזוה"ק ובבירור גמור אמיתות התורה ומציאות השם יתברך מבלי שום צורך לאיזה טענה ומענה כלל, וכמו שאדם מרגיש את חייו מבלי שום ראייה ואין מקום לדין ודברים בזה, כך היהודי המקושר לאלוקיו מכח נשמתו שהיא בת מלך אינו צריך כלל לראיות ומענות בדבר האמונה גם בזמן חושך גדול מכסה את פני הארץ.

הנקודה הפנימית שאין בה פגם

משפיע חיות דקדושה לכל הגוף. וכמש"כ כמה פעמים באריכות. ובחי' שנה הוא הזמן המקראי קודש. ושבת הוא תחלה למקראי קודש, והיינו הש"ק הוא מרכז הפנימיות מששת ימי המעשה ומשפיע כח ורוח המקיימת בכללות העולמות לששת ימים שאחר

זוה שבת וינפש בחי' "נפש". כמו"ש חכז"ל במס' (ביצה ט"ו) ווי נפש ואין שום חטא ועון נוגע בהש"ק וכל דינין מתעברין מנה. כי נועם יקרת קדושת ש"ק הוא מקדושת הבוב"ה ונקרא בקדושתו. כמו שאנו אומרים המנחיל מנוחה לעמו ישראל בקדושתו ביום ש"ק קדושת הבוב"ה. ובסוד הוא נגד מדת מלכות מדת ז'. וז"ש בשש צרות יצילך ובשבע לא יגע בך רעה כי לא יגע שום חטא ועון בהש"ק.

איתא במד"ר (פ' זו)

וישלח יעקב מלאכים זהו שנא' ברוה"ק ע"י שלמה מלך ישראל ברכות לראש צדיק, כנגד מי אמר שהע"ה מקרא הזה, אלא כנגד יעקב ועשו וכו' וכי מאחר שברכו הקב"ה למה חזר אביו וברכו, אלא שראה יצחק ברוה"ק שעתידין בניו להגלות לבין האומות, א"ל בא ואברכך ברכות של גליות שיחזור עליו הקב"ה ויקבץ מבין הגליות, ומהו הן הברכות בשש צרות יצילך ובשבע לא יגע בך רע (איוב ה') וביאור דברי המדרש עפמ"ש בס' יצירה שיש בחי' עולם שנה נפש. בחי' נפש היא נקודה הפנימיות החלק אלקי אשר נטוע ומושרש בכל איש ישראל. והיא מקור מחצב נשמת ישראל מתחת כסא כבודו. ובה לא יגע שום חטא ועון ואשמה חלילה. והנקודה זו

איתא במד"ר (ויצא פ' ע"ה) **וישלח יעקב מלאכים, זהו שנא' ברוח הקודש**

ע"י שלמה מלך ישראל (משלי י, ו) **בְּרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק** [וּפִי רְשָׁעִים יִכָּסֶה

חָמָס], **כנגד מי אמר שלמה המלך ע"ה מקרא הזה, אלא כנגד יעקב ועשו**

וכו', ברכות לראש צדיק זה יעקב, ופי רשעים יכסה חמס זה עשו הרשע, אשריהם

הצדיקים שמתברכין בארץ ומתברכין בשמים, וכך היא המדה שנאמר (ישעיה סה)

אשר המתברך בארץ יתברך באלהי אמן, להודיעך שכל הברכות שבירך יצחק

את יעקב כנגדו ברכו הקב"ה מלמעלה כו'¹¹, וכי מאחר שברכו הקב"ה למה חזר אביו וברכו, אלא שראה יצחק ברוח הקודש שעתידין בניו להגלות לבין האומות, אמר לו בא ואברכך ברכות של גליות שיחזור עליו הקב"ה ויקבץ מבין הגליות, ומהו הן הברכות (איוב ה יט) **בְּשֵׁשׁ צְרוֹת יִצְיָלְךָ וּבְשִׁבְעַ לָא-יָנַע בְּךָ רָע.**

וביאור דברי המדרש על פי מה שאיתא בספר יצירה שיש בחינת עולם שנה נפש בשלשה בחינות אלו ברא הקב"ה את העולם, והם החיות של כל המקומות (עולם) והזמנים (שנה) והנפשות (נפש), בחי' נפש היא נקודה הפנימיות החלק אלקי אשר נטוע ומושרש בכל איש ישראל היא הנשמה חלק אלוך ממעל, והיא מקור מחצב נשמת ישראל מתחת כסא כבודו הנשמה חצובה מעולם הבריאה שנקרא "כסא הכבוד"¹², מפני שהיא כסא לשכינה הק' הנקראת כבוד¹³, שהיא גילוי כבוד מלכותו ית"ש.

[1 המשך דברי המדרש: יצחק אמר לו (בראשית כז) ויתן לך האלהים מטל השמים וגו' והקדוש ברוך הוא ברכו בטל ומטר, שנאמר (מיכה ה) והיה שארית יעקב בקרב עמים רבים כטל וגו', יצחק אמר לו ומשמני הארץ והקב"ה ברכו בתבואה, שנאמר (ישעיה ל) ונתן מטר זרעך אשר תזרע את האדמה, יצחק אמר יעבדוך עמים והקדוש ברוך הוא אמר לו (שם מט) והיו מלכים אומניך ושרותיהם מניקותיך, יצחק אמר לו הוה גביר לאחיך, והקב"ה אמר לו ע"י משה (דברים כז) ולתתך עליון על כל הגוים, הא למדת שכל הברכות שברכו יצחק מלמטה ברכו הקדוש ב"ה מלמעלה, ואף רבקה אמו ברכתו כנגדן שנאמר (תהלים צא) יושב בסתר עליון וכך אמרה לו כי מלאכיו יצוה לך וגו' כיון שאמרה לו בלשון הזה ברכתו רוח הקודש יקראני ואענהו וגו', וכי מאחר כו' (המשך בפנים).

[2 ראה זוה"ק רעיא מהימנא (כט, ב) "כל הנשמות גזרות מתחת כסא הכבוד, ורוח דשלטא ביומי דחול על עבד ה' איהי מעבדא דמלכא מטטרוין", כליל שית סדרי משנה, ואיהי שש מעלות לכסא, ונפש דשליט בחול איהי מכסא דין סנדלפון תכלת שבציצית, כמעשה לבנת הספיר".

[3 ארבע מאות שקל דרוש פנימיות וחיצוניות ע' קכ"ב.

ובה לא יגע שום חטא ועון ואשמה חלילה כל החטאים ועוונות פוגמים רק בלבושי הנשמה, אבל עליה עצמה נאמר "נשמה שנתת בי טהורה היא", ולכן כאשר אדם מעורר את הארת הנשמה שהיא מכסא הכבוד, ששם מקור רוח התשובה וההתדבקות בה' על ידי התבוננות במקור מחצבתו מתוך הארת הבינה בעומק הלב, הרי הוא יכול להטהר מכל עוונותיו ופשעיו. **והנקודה זו משפיע חיות דקדושה לכל הגוף. וכמו שכתבתי כמה פעמים באריכות.** וכמו שכתב רבינו בפ' נח (ע' י"ב ד"ה ואפשר) "וכמ"ש הרבי ר' ברוך זצלה"ה עה"כ (תהלים ל"ז) ועוד מעט ואין רשע וכו', היינו אף אם נפש כי תחטא, עם כל זה יש עוד מקום מעט בהאדם שאין נוגע שם שום רשע. והיא הנקודה הפנימית בעומק הלב שהוא נקי ומנוקה מכל שמץ ודופי. ודוד המלך ע"ה היה מבקש 'רבוננו של עולם התבוננת על מקומו. פירוש על מקום זה. ואיננו ותראה שאין שם שום רשע וחטא ועון". ע"כ. לשון התבוננת הוא בינה. ובינה הוא מקור התשובה. על דרך ולבבו יבין ושב. שהנקודה זו היא מחיה ומשיבה ומעלה את נפשו נפש הישראלי. וממנה תוצאות חיים כי הנצוצי שביכי זיקי רשפי אש שלהבת י-ה עוד לא נכבו. וכאשר נופח בהם נתלהבו בשלהבת אש. עד שהבערה ללהב יוצאה. ולבו ונפשו לזהטו לד" עכ"ל.

ובחינת שנה הוא הזמן, המקראי קודש, הימים טובים והמועדים הנותנים חיות דקדושה לכל ימות השנה, **ושבת הוא "תחלה למקראי קודש", והיינו השבת קודש הוא מרכז הפנימיות מששת ימי המעשה ומשפיע כח ורוח המקיימת בכללות העולמות לששת ימים שאחריה, וזה שבת וינפש בחי' "נפש". כמו"ש חכז"ל במס' ביצה (ט"ז) שתיבה זו היא נוטריקון ווי נפש** ששבת היא בחינת נפש לגוף שהם שאר ששת ימי המעשה, וכמ"ש רבינו (פ' נח ד"ה וזה) נוטרי ליום השביעי זכור ושמור להקם. זכור ושמור הוא ששת ימי המעשה עם הש"ק כנודע. וימי המעשה עם הש"ק הוא בחי' גוף ונשמה, וכמו שהנשמה מחי' את כל הגוף כמו כן הש"ק ממשיך ומשפיע חיות לששת ימי המעשה וכש"נ, וביום השביעי שבת וינפש בחי' נפש והנשמה לימי המעשה. וכמו"ש האו"ח הק', וכמוש"כ (שם) על המד"ר גניבא ורבנן משל למלך שעשה

לו חופה ציירה וכיירה ומה היתה חסירה כלה שתכנס לחופה. היינו כמו שע"י הכלה נמשך אור שפע שמחה לז' ימי המשתה שאחרי'. כמו כן בחי' ש"ק. וזה שמחם בבנין שלם. נשמה עם הגוף היא בחי' בנין שלם" עכ"ל.

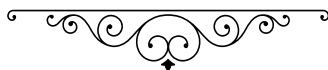
ואין שום חטא ועון נוגע בהש"ק, וכל דינין מתעברין מנה פירושו כל הדינין עוברים וחולפים מפני הש"ק, כלומר גם כאשר אדם פוגם בחטאיו ומעורר דינים וצמצום האור, אין הוא פוגם אלא בבחינת ה"גוף" של הזמן שהם ששת ימי המעשה, אמנם בבחינת ה"נשמה" של העולם, הבחינה שאינה שייכת לעולם הגשמיות לא שייך לפגום, **כי נועם יקרת קדושת ש"ק הוא מקדושת הבוב"ה ונקרא בקדושתו קדושה זו לא נמסרה להיות מציאותה תלויה במעשי בני אדם כלל ותמיד היא מקושרת בקדושת הקב"ה. כמו שאנו אומרים "המנחיל מנוחה לעמו ישראל בקדושתו" של הקב"ה "ביום שבת קודש", כמבואר מהבעש"ט הק"י⁴, זהו מהות השבת קודש, שהקב"ה מאציל מקדושתו על כל הברואים וזהו המנוחה שהברואים שבים ומתדבקים בשרשם, "בקדושתו" - קדושת הבוב"ה.**

ובסוד הוא נגד מדת מלכות מדת ז', וז"ש (איוב ה יט) בְּשֵׁשׁ צְרוֹת יִצְיַלְךָ וּבְשִׁבְעַת לַאֲ-יִגַע בְּךָ רָע, כי לא יגע שום חטא ועון בהש"ק¹⁵. מבאר רבינו שזו היא הכוונה בדברי המדרש "אלא שראה יצחק ברוח הקודש שעתידין בניו

[4] בעל שם טוב על התורה פרשת בראשית עה"פ ויכולו השמים.

[5] וראה עוד מה שכתב רבינו לקמן בפרשתיינו, אמר רב אחא כהדא תרנגולתא דמנענעה גרמה היינו כשנתעורר רחמים ורצון העליון, אז הקב"ה הצופה ומביט ובוהן לבבות מסתכל להנקודה הפנימיות שהוא חלקו ית' ושם אין שום חטא ועון ואשמה ומרחם על חלקו. וזה היא למעני למעני אעשה. וכמ"ש הרבי ר' ברוך זצל"ה עה"כ (תהלים ל"ז) "עוד מעט ואין רשע" כי יש עוד מעט בכל איש ישראל שאין שם רשע כי נקודה הפנימיות היא נקי ומנוקה מכל שמץ דופי. ומתפללים אנחנו רבש"ע "התבוננת על מקומו" על מקום הזה "ואיננו" ותראה שאין שם שום רשע, וזה היא פי' בברכה של גליות שבירך יצחק ליעאע"ה כמבואר במד"ר (פ' זו) ומה הן הברכות בשש צרות יצילך ובשבע לא יגע בך רעה. דנדוע ש"ק היא מרכז הפנימיות בבחי' נפש מששת ימי המעשה. ובו הנחיל הקב"ה קדושה יתירה ברבו יתיר. וליום ש"ק לא יוכל ליגע שום רע ח"ו, כש"א ולא נתתו ד' אלקינו לגוי הארצות. היינו שלא יוכל ליגע שום מגע גוי וקטרוג ח"ו. ולכן גם לנקודה

להגלות לבין האומות, אמר לו בא ואברכך ברכות של גליות שיחזור עליו הקב"ה ויקבץ מבין הגליות, ומהו הן הברכות (איוב ה יט) בְּשֵׁשׁ צָרוֹת יִצְיֶלְךָ וּבְשֶׁבַע לֹא- יִצַּע בְּךָ רָע", כלומר בכדי שיהיה לעם ישראל מקום יציאה מן הגלות, בהכרח להותיר מקום ששם לא יגיע פגם החטאים והעוונות, והיא השבת הקדושה, המידה השביעית שהיא נקודת החיות של כל ששת ימי המעשה.

הפנימיות מנפש ישראלי לא יוכל ליגע שום חטא. ומקום הרחמים הזה היא מקום גבוה מאוד נעלה. וגם ממלאכי השרת נסתר ולא ישיגו בשום השגה בהרחמנות הזה רק אני ה' החוקר לב ובוחן כליות הוא לבדו יודע ומרחם על עמו. ובמדת הרחמים הזאת נפדו ונגאלו ישראל ממצרים, כד"א "אני ולא מלאך" אני ולא שרף אלא הקב"ה בכבודו ובעצמו שלא נתגלה המקום הזה לשום נברא לא מלאך ולא שרף. עכ"ל.

ההכנה לש"ק היא השפלות

טרם יופיע אור יקרת ש"ק בתוקפו יתחזק הדין והחשך. וכמ"ש האר"י ז"ל בעש"ק עם חשיכה מתגבר הקליפה והדינים והמקטרגים, אז אין לו עצה אחרת רק אמונה, ובאמונתו החזקה מתחזק את עצמו וקם מפילתו. וזהו שאמר המדרש לקמן וישתחו ארצה שבע פעמים למה שבע ע"ש כי שבע יפול צדיק וקם. היינו ע"י תוקף אמונתו שנקרא בזה צדיק באמונתו, באמונה הזאת מתחזק את עצמו וקם מפילתו. ובש"ק שמתנוצץ אור קדושת אמת כמו"ש הירושלמי ע"ה ירא לשקר אימת שבת עליו, וכמו"ש האר"י הק' בקבלת שבת בשדה שנעשה משקר שדה, כי מרגל הקו"ף התחתון הימני נעשה נקודה בראש הרי"ש בצדה הימנית להעשות כמין דל"ת. ומרגל הקו"ף השמאלי נעשה רגל בהדל"ת הלז להעשות ממנה ה'. ומהקו"ף נשאר רק הדל"ת ונעשה בחי' שדה שדה חקל תפוחין המוכן לזריעה ולקבלת כ"ט. וקושטא קאי, וזה כי שבע יפול צדיק וקם ע"י (אמת) אמת ואמונה יש לו קימה:

ועצה להרגיש

אור מופלא מנועם זיו יקרת קדושת ש"ק הוא כמאה"כ כי עם אבני השדה בריתך. דנודע מש"כ בס' יצירה אבנים הוא אותיות. השדה הוא חקל תפוחין קדישין. והיינו ע"י דיבורים הק' מש"ק היינו ע"י התפלות והקידוש זוכה לקשר נפשו בקדושת הבוב"ה. כמ"ש חכז"ל כל המתפלל בע"ש ואומר ויכולו כאלו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית. שמקשר נפשו בזה בחבל נחלת ה' וז"ש האר"י הק' בזמירות ליל ש"ק נעביד לך כתרין במילין יקירין בשבעין עטורין היינו ע"י ע' תיבות שבקידוש נעשה לכל העולמות כתרין וכשמתבונן האדם ומשים אל לבו שפל מצבו ומדרגתו הפחות. ובפרט כשהאדם מתחיל לכנס בקדושת ש"ק ומתבונן תהלוכותיו בכל ששת ימי המעשה. ובפרט אחרי רואו גודל תוקף החשכת שלפני ש"ק וכדתנן ע"ש עם חשיכה, שתמיד טרם יזרח אור יתחזק החשך בחי' ההעדר קודם להוי' וקליפה קודם לפירי'. וכמאה"כ והי' לעת ערב יהי' אור (זכרי' י"ד). וכן

ועצה להרגיש אור מופלא מנועם זיו יקרת קדושת ש"ק הוא, כמאמר

הכתוב (איוב ה כג) פי עם-אבני השדה בְּרִיתְךָ, דנודע מה שכתוב בספר

יצירה אבנים הוא אותיות. האותיות כאשר הן מצטרפות זו לזו ונעשות תיבות

הרי הם כבנין הנבנה על ידי אבנים הרבה, השדה הוא חקל תפוחין קדישין היא השכינה הקדושה, הנקראת "חקל" דהיינו שדה, ובליל ש"ק עבודתינו מתגלה השכינה הק' שאותה אנו מקבלים באמרינו לכה דודי לקראת כלה ושמחים בשמחתה שהיא התגלות כבודו ית' המבהיק אל כל הברואים בהדרתו. ומכיון שענינה של המלכות (השכינה הק') היא התגלות כבוד מלכותו, על כן ההתקשרות עם השכינה על ידי האותיות שהם יוצאות מפה שהוא כנגד המלכות שהם מגלות את פנימיות הלב⁶, ומכיון שענינה של השכינה היא התגלות כבוד מלכותו, על כן העצה להרגיש קדושת ש"ק היא על ידי אותיות תפילות ש"ק.

והיינו על ידי דיבורים הק' מש"ק, דיבורי הקדושה של ש"ק שורה בהם קדושת השכינה הק' שענינה גילוי ודיבור, בבחינת דבר המלך המגלה את רצונו, **היינו על ידי התפלות והקידוש שמוציא אותם ב"ברית" הלשון זוכה לקשר נפשו בקדושת הבורא ב"ה** נפשו של האדם מלובשת בהאותיות היוצאות מהבל פיו של האדם כמו שכתוב "נפשי יצאה בדברו", וכשמדבר דיבורי קדושה של שבת בקידוש אזי נפשו מתאחדת עם קדושת השכינה ונכללת במקורה. **כמו שאמרו חכמינו ז"ל** (שבת קי"ח) **כל המתפלל בערב שבת** דהיינו תפילות השבת שאומר בה אתה קדשת כו' **ואומר ויכולו** דהיינו קידוש **כאלו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית**, מעשה בראשית הכוונה לרוחניות וחיות העולם שהוא "ראשית"ו, וכמבואר לקמן, וענינו של שותף הוא התקשרות עם השותף השני במעשה אחד, **שמקשר נפשו בזה בחבל נחלת ה'** שגם הוא נכלל בהשכינה הק' שהיא חבל נחלת ה'.

[6 ראה דברי הבעש"ט הק', מיד כשאומר א-דני שפתי תפתח השכינה מתלבשת בו ומדברת בו כל הדברים וכשהי' לו האמונה שהשכינה מדברת תפול עליו יראה וגם הקב"ה מצמצם עצמו ושורה אצלו כו' כל התפשטות הגשמיות הוא שאינו מרגיש כלל הרגשת הגוף וציור זה העולם (כתר שם טוב ע' ל"ט).

וזהו שיסד האר"י הק' בזמירות ליל ש"ק "נעביד לך כתרין במילין קירין בשבעין עטורין", היינו ע"י ע' תיבות שבקידוש ל"ה בפרשת ויכולו השמים ול"ה בבכרכת הקידוש, נעשה לכל העולמות כתרים כל עולם ועולם מארבעת העולמות אצי' בריאה יצירה ועשיה שכל אחד מהם כולל ג"כ ד' עולמות, כלול מעשרה ספירות (ספירות מלשון אור) שבהם מאיר הקב"ה אורו ושפעו להם, והספירה הראשונה בכל עולם ועולם שהיא מקור השפע של אותו עולם נקראת כתר, ובשבת על ידי שישראל מקדשים את השבת ומעידים על מעשה בראשית הרי הם משפיעים שפע וחיות לכל העולמות ולכן הם נקראים שותפים במעשה בראשית. עד כאן היא העצה הראשונה.

ומה יעשה האדם שאינו יכול להתקשר אל האותיות עקב שפל מדריגתו, וכשמתבונן האדם ומשים אל לבו שפל מצבו ומדרגתו הפחות. ורעדה חודרת אל לבו איך יתקשר בקדושת השבת של הבורא ב"ה אחר שרחוק הוא ממנו כל כך, ובפרט כשהאדם מתחיל לכנס בקדושת ש"ק ומתבונן תהלוכותיו בכל ששת ימי המעשה, האדם מתחיל להכין עצמו בער"ש לקבלת שבת, ואז עושה חשבון הנפש על כל ימות השבוע, ובפרט אחרי רואו גודל תוקף החשכת שלפני ש"ק, וכדתנן ערב שבת עם חשיכה (שבת ל"ד) שבערב שבת מתגבר הסט"א להחשיך מאוד על אור השי"ת, וטעם שסיבב כך הקב"ה שתמיד טרם יזרח אור יתחזק החשך, בחינת ההעדר קודם להוי' לפני כל מציאות חדשה השונה בתכלית מהמציאות הקודמת צריך המצב הקודם להגיע לבחינה של אין וביטול, ואז יכולה המציאות החדשה להתגלות, כי האין סובל הכל, וקליפה קודם לפירי. שלפני כל טוב ושפע הנרמז בפרי חייב להיות קליפה¹⁷ ורק מי ששובר קליפה זו זכאי לקבל הפרי ועל כן בער"ש יש קליפה המתגברת בכדי שעל ידי שיכניעו אותה יזכו לקדושת הש"ק.

[7] ראה זוה"ק (שמות דף קח ב) ת"ח כל אינון עובדין דעביד קודשא בריך הוא ואקדים ההוא דלבר מוחא אקדים במחשבה ובעובדא ההוא דלבר, דהא כל קליפה מסטרא אחרא הוי ומוחא מן מוחא, ותדיר סטרא אחרא אקדים ורבי ואגדיל ונטיר איבא, כיון דאתרבי זרקין ליה לבר (בא וראה כל מה שעושה הקב"ה מקדים הוא הקליפה למוח ותמיד הקליפה

וכמאמר הכתוב והי' לעת ערב יהי' אור (זכרי' י"ד). וז"ל המהר"ל (חידושי אגדות נדה ד"ה תניא) כי ההעדר הוא אב שהוא קודם להויה כי כל הויה ההעדר קודם לו, וההויה הוא השלימות, כמו ההעדר שהוא חסרון כמו שהתבאר. ומפני שאין הויה רק אם יוקדם לו העדר, ודבר זה תלמוד מן תורת אמת שמתחלה כתיב ויהי ערב שהוא הלילה והוא ההעדר שלכך נקרא חושך מלשון העדר ולא חשכת את בנך וגו', ואח"כ ויהי בוקר¹⁸.

וכן טרם יופיע אור יקרת ש"ק בתוקפו יתחזק הדין והחשך. וכמ"ש האר"י ז"ל בעש"ק עם חשיכה מתגבר הקליפה והדינים והמקטרגים¹⁹, ואז על ידי הדינים האלו נחשך מהאדם בהירות ההשגה במלכות שמים, כי הס"א

אחרא מקדימה ושומרת את הפרי כקליפה השומרת את הפרי, וכיון שהפרי מוכן נוטלים להסט"א ומשליכים אותה לחוץ).

[8 וענין זה דלפני כל אורה באה חשיכה, כן מבואר ג"כ בהדיא בחידושי אגדות להמהר"ל (חידושי אגדות סנהדרין) וז"ל, דור שבן דוד בא וכו'. כבר בארנו שקודם שיבא המשיח ראוי שיהיה נמצא הפסד גמור, כיון שיהיה הויה חדשה ויהיה כמו עולם חדש, שקודם זה הגיעו ישראל עד עפר ועתה ירום קרנם (וישאם) [וינשאן] עד שמי שמים, וכי אין דבר זה הויה חדשה. ומפני שהוא הויה חדשה, ולא יתהוה דבר שהוא שלם רק דבר שהוא חסר שלימות ודבר זה מתהוה, ולכך כאשר תחול הויה החדשה אז יהיה בטילה הויה הראשונה ותתבטל צורת העולם הראשון. ולכך יהיו ת"ח מתמעטין פי' אותם שיש בהם השכל יתמעטו, וכאשר השכל יתמעט אז בא פורענות על השאר, כי כאשר ת"ח בעולם אין פורענות בא לעולם, והשאר שאינם ת"ח עיניהם כלים ביגון ואנחה וצרות רבות מתחדשות גזירות קשות מתחדשות בעולם. וזכר ג' גזירות כי לפעמים הפורענות הוא מצד שעומד בפורענות זמן רב, וכנגד זה אמר עיניהם כלות ביגון, שזה נאמר שתמיד יום יום מצפה להרווחה ולא תבא לו הרווחה, שמאריך בצרתו. ולפעמים הפורענות הוא מצד הרבוי, וכנגד זה אמר וצרות רבות מתחדשות. ולפעמים הגזירה בעצמה קשה, וכנגד זה אמר וגזירות קשות מתחדשות, הרי לך כל החלקים שיהיה הפסד בכל, ומפני שזכר כאן ההפסד שיהיה בעולם לבני אדם, זכר אחריו בברייתא ההפסד שיהיה במילי דשמיא, וז"ש בית הוועד יהיה לזנות וכו', כל הדברים אשר נזכרו כאן הם מילי דשמיא. ויותר מזה מילי דשמיא כי כלם הולכים מהפך להפך, כי בית הוועד יהיה לזנות דהיינו שהדבר הטוב יהיה לרע וכן כולם עכ"ל.

[9 שער מאמרי רשב"י דף ל"ד ע"ב עפ"י זוה"ק ויחי רי"ז ע"ב. שער הכוונות, שבת, ענין רחיצת פניו ידיו ורגליו.

מתגבר לאחוז במלכות ולומר כי הוא מלך, ולכן אז אין לו עצה אחרת רק אמונה שהאמונה אינה תלויה בבהירות ההשגה, ועל ידי האמונה מתחזק ואוחז במלכות שמים גם מבלי הבנה, ולכן גילוי האמונה פשוטה היא המלכות שלית לה מגרמה כלום¹⁰, ובאמונתו החזקה מתחזק את עצמו וקם מנפילתו.

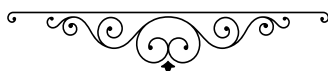
וזהו שאמר המדרש לקמן (בראשית רבה פרשה עח) והוא עֶבֶר לְפִנְיָהֶם וַיִּשְׁתַּחוּ אֶרְצָה שִׁבְעַ פְּעָמִים (בראשית לג ג), למה שבע, על שם (משלי כד, טז) כִּי שִׁבְעַ יְפוּלַ צְדִיק וְקָם, היינו ע"י תוקף אמונתו שנקרא בזה צדיק באמונתו יחיה, שתואר שם צדיק שייך למי שיש לו אמונה, שאדם כזה מקבל חיות על ידי אמונתו גם בשעת נפילה והסתר פנים שנפל מכל השבעה מידות, באמונה הזאת מתחזק את עצמו וקם מנפילתו.

ומהיכן יטול הצדיק כח האמונה, ומבאר ובש"ק שמתנוצץ אור קדושת אמת, כמו שכתב הירושלמי (פ"ד דדמאי) עם הארץ ירא לשקר אימת שבת עליו, וכמו שכתב האר"י הק' בקבלת שבת בשדה שנעשה משקר שדה¹¹,

10] קהלת יעקב ערך אמונה וכן איתא בכל הסה"ק. וראה זכרון דברים להרה"ק רבי אלכסנדר (אביו של מהר"א) מקאמרנא וז"ל כמבואר אצלינו במקום אחר על איהי אמונה, כלומר מלכות שאין בה שום דעת מהשגת הבורא, כי אם בסוד האמונה, כמו שנאמר "שכן ארץ ורעה אמונה". וראה לקמן בסוף הפרק שרבינו רמז לזה שהאמונה נרמזת בפסוק "שבע יפול צדיק וקם" שהיא כנגד המלכות.

11] בפע"ח (הקדמה לשער השבת פ"ב) מבאר האר"י הק' כי שקר ושדה היינו הך, זה בקדושה וזה בקליפה, דהיינו כי הנה ש' מורה על ג' ספירות שהם שורש השפעת השכינה הק', וזה שווה הן בתיבת "שדה" שמורה על השכינה הק' והן בתיבת "שקר" שמורה על הקליפה שיונקת מהשכינה הק', וכן ק' וה' אחת הן אלא שזו רגלה ארוכה וזו רגלה קצרה, ואלא שהחילוק הוא בין הקדושה לטומאה הוא שהקדושה נרמזת בתיבת "שדה" שהולכת ומתגדלת, שהאות הראשונה שהיא ש' מורה על כך שיש בה רק ג' ספירות שהם שורש השפעתה, ואח"כ שמתגדלת המלכות עוד יותר נעשית ד' שמורה שהיא חשובה כנגד ארבע ספירות, ואח"כ כשמתגדלת עוד יותר נעשית הד' ה', שזה מורה על כך שבתוך הד' יש קו קטן שהם אורות חדשים ונפלאים שמתווספים בהקדושה, ואמנם הקליפה היא להיפך שהולכת ומתקטנת, שרוצה לינוק ג"כ מהשי"ן שהיא שורש ההשפעה, ועל כן אע"פ שבתחילה יש בה ר' שזה האות שמורה על הקליפה, אזי על ידי שהיא גוזלת השפע

כי מרגל הקו"ף שקר התחתון הימני שהוא ארוך יותר מדי המורה על "רגליה יורדות מוות", שההתפשטות יוצאת חוץ למקומה וחוץ לגבולי הקדושה נעשה נקודה בראש הרי"ש של שקר בצדה הימנית, להעשות כמין דל"ת¹². ומרגל הקו"ף השמאלי נעשה רגל בהדל"ת הלז, דהיינו ר' של שקר שנעשה דל"ת, להעשות ממנה ה'. שזה מורה על השכינה הק', ומהקו"ף שנתקצרה רגלה הימנית וניטלה רגלה השמאלית שהם רגליה היורדות מות, נשאר רק הדל"ת ונעשה בחי' שדה, שדה חקל תפוחין המוכן לזריעה ולקבלת כל טוב¹³. וקושטא קאי (שבת ק"ד) שכשנתדבק בהשכינה יש לאדם קיום והעמדה, וזה (משלי כד טז) כִּי יִשְׁבַע יִפּוֹל צְדִיק וְקָם, ע"י אמת ואמונה יש לו קימה:

של השכינה הק' לעצמה נעשית ה"א ולא עוד אלא שפושטת את הקוים של ה"א להיות ארוכות כדוגמת האות ק"ף, אבל הקב"ה נוטל הימנה שפע זה ולכן חוזרת ומתמעטת ונעשית ר' כבתחילה.

[12] ראה בספר לימודי אצי' למהר"י סרוג שמבאר שצורת האות ד' שיש לה תוספת מוחין מצידה הימני נעשה משום שלא רצתה להתפשט חוץ ממקומה כמו שעשו שאר האותיות שלפניה (כדוגמת האות קו"ף שרגלה יורדת מות), ולכן נתפשט הקו העליון שלה מעצמו ונעשה ד'.

[13] ראה מה שכתב האר"י שם: והנה נודע, כי בימי החול הקליפה היא ממש דבוקה בקדושה עצמה. ואמנם ביום השבת יש הפרש בין הקדושה לקליפה, שיעור אותן ג"ת, מקום פנוי בנייהן. אמנם מקום הקליפות עצמו, נקרא מדבר, לפי שאינו ראוי לזריעה כלל, אך אותו המקום הפנוי אשר נשאר עתה בשבת, נקרא שדה. והענין הוא, כי הלא בהיות שם הקדושה נקרא בית, אך אחר שנסתלק נקרא שדה, אך אינם מדבר, כי הנה שדה ראוי לזריעה. והטעם, כי אף על פי שהקדושה מסתלקת משם, עכ"ז נשאר שם איזה רוחניות דוגמת האדם כשישן, שהולכת ממנו הנשמה, ונשאר בו קצת חיות.

התשובה שמכח קדושת השבת

לעצמו תחומין ולהגביל לו גדרים וסייגים לתורה שלא יעבור ח"ו, רק לעשות רצון הבו"ה. וזה מאה"כ (ישעי' נ"ח, י"ג) אם תשיב משבת רגלך עשות חפצך, "אם תשיב" "משבת ר"ת אמת, שזוכה בש"ק לקדושת אמת, וזוכה שמשביע עצמו מהרגילות, היינו שאין עושה שום דבר מצוה מצד ההרגל והטבע מצות אנשים מלומדה רק מצד ציווי הבורא ב"ה, עשות חפצך, ודרשו חז"ל (שבת קי"ג). חפצך אסורים חפצי שמים מותרין, היינו אסור וקשור עצמך מעשות מצד חפצך ורצונך, אבל מצד חפצי שמים מותרין עשה רק מצד רצון הבו"ה.

וז"ש המדרש ל ק מ ן (ע"ט, ז') ד"א ויחן את פני העיר (ל"ג, י"ח) נכנס בע"ש עם דמדומי חמה מבעוד יום וקבע תחומין מבעוד יום. דמדומי החמה הוא שרביטי השמש, ומרומז להחלק יעקב נקודה הפנימית, כי יעאע"ה נקרא שמש, כמ"ש (בב"ר ס"ח, י"ב) בשעה שאמר יוסף (בראשית ל"ז, ט') והנה השמש והירח אמר יעקב מי גלה לו ששמי שמש, וקבע תחומין מבעוד יום, היינו כמו שהחלק יעקב הוא משפיע חיות דקדושה להנפש ולבחי' שנה, כמו"כ משפיע קדושה להמקום בבחי' עולם מעש"ן, והיינו שזוכה ע"י קדושת ש"ק לקבוע

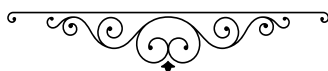
וז"ש המדרש לקמן, דבר אחר ויחן את פני העיר, נכנס בערב שבת עם דמדומי חמה מבעוד יום, וקבע תחומין מבעוד יום. דמדומי החמה הוא שרביטי השמש קרני השמש, ומרומז להחלק יעקב נקודה הפנימיות שהיא ספירת התפארת שהיא מאירה לכל איש ישראל עד דרגות התחתונות¹⁴ מכח הנקודה הפנימית שבו, וידוע שיעקב היתה מידתו התפארת, כי יעקב אבינו ע"ה נקרא שמש כמו שאיתא (בב"ר פ' ס"ח) בשעה שאמר יוסף והנה השמש

[14] מבואר בלקוטי תורה (פ' קדושים) דענין התפארת הוא שמאיר בספירות התחתונות, כי ענין ספירה זו הוא להאיר בתחתונים יותר ממה שהם מתעוררים לגלות מלכותו ית', כי ענין מידה זו היא שיהיה גילוי יקר תפארת גדולתו יתברך, וכמשארז"ל נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים, והיינו שבביל להטיב לברואי להחיות רוח שפלים שיכירו וידעו יקר תפארת א"ס ב"ה כו'.

והירה, כי בכח התפארת שהיא קו הממוצע נתגלה האור המאיר, גדלו ותפארתו ית' עד לתחתונים שיתגלה כבודו ומלכותו, **אמר יעקב מי גלה לו ששמי שמש ומזה חזינן שמידת יעקב אבינו היא התפארת והיא נמשלת בהשמש (כדאי בזוה"ק עה"פ והוא כחתן יוצא מחופתו דקאי על התפארת).**

ונקודה זו של הארת נקודה הפנימית היא לא רק בבחינת נפש אלא גם בבחינת עולם, וקבע תחומין מבעוד יום, היינו כמו שהחלק יעקב היא משפיע חיות דקדושה להנפש ולבחי' שנה, כמו"כ משפיע קדושה להמקום בבחי' עולם מעש"ן, ומבאר רבינו מה היא בחינת עולם מעש"ן שמורה על צמצום וגבול מקום, והיינו שזוכה ע"י קדושת ש"ק לקבוע לעצמו תחומין ולהגביל לו גדרים וסייגים לתורה שלא יעבור ח"ו רק לעשות רצון הבוה"ה.

וזה מאמר הכתוב (ישעי' נ"ח, יג) **אם-תָּשִׁיב מִשְׁפַּת רַגְלֶךָ עֲשׂוֹת חֲפְצֶיךָ בַּיּוֹם קָדְשִׁי. "אם" תשיב "משבת ר"ת אמת שזוכה בש"ק לקדושת אמת שבהתעורר הנקודה הפנימית שהיא יעקב, שעליו נאמר תתן אמת ליעקב, אז הנשמה מאירה באדם שיעשה כל מעשהו לשם שמים בדביקות, וזוכה שמישיב עצמו מהרגילות היינו שאין עושה שום דבר מצוה מצד ההרגל והטבע, מצות אנשים מלומדה רק מצד ציווי הבורא ב"ה וזה הכוונה גם בהמשך הפסוק, עשות חפציד, ודרשו חז"ל (שבת קי"ג) חפציד אסורים חפצי שמים מותרין, היינו אסור וקשור עצמך מעשות מצד חפציד ורצונך, שלא יעשה המצוות משום שגופו מורגל כך, שזה היפך הביטול להקב"ה, ועל האדם למנוע מעצמו הטבע של הגוף שדרכו לעשות הכל בהרגל ולא להתבונן לפני כל דבר שעושה, אבל עשה מצד חפצי שמים מותרין, עשה רק מצד רצון הבורא ב"ה על ידי שמרגיש עצם הקדושה בהרגשה אמיתית ממילא מתבטלים כל הנטיות העצמיות.**

יעקב הוא קו הממוצע
המגביל את הרע

ומונעים אותו מלעלות להר ד' וזה מלך פורץ גדר (ב"ב ק') היינו הש"ק נקראת מלכתא כנודע סעודתא דמלכא. והשומרי שבת נקראים בחי' מלך וזה מלך פורץ גדר ע"י שקובע לעצמו בשבת קודש תחומין וגדרים זוכה לפרוץ כל הגדרים המונעים אותו מעבדות השי"ת. וזוכה לנחלת יעקב יירש נחלה בלי מצרים היינו בלי מצר וגבול. רק ידע ידיעה האמיתית שהוא יירש נחלה נחלת יעקב בבחי' ירית לה ירושה מאבותינו הקדושים. ואפילו ברא בישא יורש כמאחז"ל (כתובות י"ג).

וכ"ז ע"י החלק י ע ק ב שהוא המגביל בחי' קו הממוצע. כנודע מדת חסד היא התפשטת יותר מדאי. וגבורה הוא בחי' צמצום יותר מדאי. ויעקב הוא תפארת קו הממוצע והיא המגביל עד פה תבאו ולא תוסיפו. הד"א יעקב ששמר את השבת קודם שניתן כמ"ש (בב"ד י"א) אברהם שאין כ' בו שמירת שבת יעקב שכ' בו ששמר את השבת. וע"י קביעת תחומין ונדדים בש"ק זוכה לפרוץ כל הגדרים והחומות המבדילים בינו לבין אבינו שבשמים

וכל זה ע"י החלק יעקב שהוא המגביל ומונע את התפשטות המידות יותר מדי שהיא חלק הרע והסט"א, **בחינת קו הממוצע** משלשה קוין שהם קו הימין (חכמה חסד ונצח) קו השמא (בינה גבורה והוד) וקו האמצע (דעת תפארת ויסוד), **כנודע מדת חסד היא התפשטת יותר מדאי** כמו "ואיש כי קח את אחותו חסד הוא" דהיינו אהבה שלא במקום רצון ה' כגון הוללות וליצנות ואפילו להיפך ח"ו ג"ע ואבזרייהו, **וגבורה הוא בחי' צמצום יותר מדאי** יראה זרה וצמצום הדעת המביא להסתר כבוד אלוקים, לכעס ולשפיכות דמים, **ויעקב הוא תפארת קו הממוצע והיא המגביל את שני המידות חסד וגבורה עד פה תבאו ולא תוסיפו**, ועל ידי זה מתאחדים שני המידות כאחד.

וענינה המיוחד של התפארת שההולך במידה זו מכניע את עצמו תחת יראת ה' ואינו נוטה לאחד מהצדדים כפי נטיית לבו לאהבה או ליראה שאז נרגשת הישות, ובזה שהולך בדרך התפארת שכולל את אהבה ויראה שהם תרתי דסתרי

מראה בזה שאינו הולך כפי רצונו ונטיית לבו בהרגל ובזה נתגלה דרך האמת¹⁵,
הדא הוא דכתיב יעקב ששמר את השבת קודם שניתן, כמ"ש (בב"ר י"א)
אברהם שאין כתיב בו שמירת שבת שהוא היה בדרך של חסד לבד כי כן
מוכרח הסדר המשכת אור ה' לעולמות שבתחילה מתעורר מידת החסד מבלי
גבול, ובהכרח היה לאברהם להיות במידה זו הגם שאינה הדרך הממוצע, **יעקב**
שכ' בו ששמר את השבת¹⁶.

וע"י קביעת תחומין וגדרים בש"ק שבזה נתגלה מלכות שמים זוכה לפרוץ
כל הגדרים והחומות המבדילים בינו לבין אבינו שבשמים ומונעים אותו
מלעלות להר ד' שכולם מתעוררים מכח הישות הנקראת "אני אמלוד", וזה
מלך פוריץ גדר (ב"ב ק'), היינו הש"ק נקראת מלכתא כנודע מה שאנו אומרים
לפני כל סעודה, "דא היא סעודתא דמלכא". והשומרי שבת נקראים בחינת
מלך כי כמו שהשבת היא בחינת מלכות כי היא מגלה מלכות שמים, כך שומרי
שבת נקראים מלך כי הם מגלים את ספירת המלכות לקבל על עצמם עול מלכות
שמים - ולענייננו לעשות הכל מתוך קבלת עול מלכות שמים ולא מתוך הרגל,
וזה מלך פוריץ גדר ע"י שקובע לעצמו בשבת קודש תחומין וגדרים לא
לעשות המצוות כמצוות אנשים מלומדה, זוכה לפרוץ כל הגדרים המונעים
אותו מעבודת השי"ת שגם זה כלול בענין המלוכה, שהוא בן חורין ואין עליו
גביו אלא ה' אלוקיו.

[15] ראה ישמח ישראל פ' ויצא ע' נ"ז וז"ל, וע"י ביטול והכנעה וענות צדק זוכה לאמת
שכ"ז שמרגיש עצמותו וישיות שלו לא יוכל להיות אמת. שאמת הוא קו הממוצע בלי נטי'
להקצוות. וזה "אחי" מאין "אתם אתם אותיות אמת. ובזה יה' לנו קיום וחיזוק. כמאמרם
ז"ל קושטא קאי (שבת ק"ד). ואמת ואמונה חק ולא יעבור שהוא כעמוד הברזל ואף אם
כל הרוחות שבעולם באות ומנשבות בו לא יזיזו אותו ממקומו. ואיהו אמת ואיהי אמונה
בבחי' דו"נ (בזוה"ק ח"ג ר"ל) וכמו"ש האבן עזרא אמונה נגזר מאמת.

[16] [ואפשר שזה ג"כ נרמז במה שנעשה משק"ר שד"ה, דקו"ף דשקר מורה על התפשטות
החסד יותר מדי שבמקום ד' נעשה ק', והר' מורה על צמצום יותר מדי מה"א לד', ועל ידי
קדושת השבת שהיא התפארת חוזר ונתהפך ונעשה משק"ר שד"ה].

וזוכה ל"נחלת יעקב יירש" כמו שאומרים בזמירות ש"ק והוא ע"ש הפסוק והאכלתיך נחלת יעקב אביך, ודרשו חז"ל (שבת קיח.) "נחלה בלי מצרים", היינו בלי מצר וגבול כלומר המצרים והגבולים המבדילים בינינו לאבינו שבשמים. רק ידע ידיעה האמיתית שהוא יירש נחלה נחלת יעקב בבחי' ירית לה ירושה מאבותינו הקדושים. ואפילו ברא בישא יורש כמאחז"ל (כתובות י"ג) דהיינו אפילו בן רע יורש, ונמצא דענין הירושה אינו תלוי כלל בבן ובלבד שיהיה לו כלי מוכן לקבל הירושה. וחשיבות ידיעה זו היא מפני שצריך שיהיה כוונתו לקבל קדושת שבת בתורת ירושה, כי בתורת עבודה עצמית לא יזכה לה לעולם מי שלא תיקן מעשיו כראוי וישאר קרח מכאן ומכאן.

לדעת שכל העבודות
הם רק מחסד ה'

למעלה מעלה, והוא מצד עצמו עוד במקומו ומצבו הראשון. וזש"נ בתוה"ק אל יצא איש ממקומו ביום השביעי (פ' בשלח) היינו אף שנכנס לקדושת ש"ק צריך לידע שלא יצא עוד ממקומו ומדריגתו הראשונה רק הקב"ה מנשאו ומרוממו מאשפות דלותו. וז"ש שהע"ה (בקהלת יו"ד) אם רוח המושל תעלה עליך מקומך אל תנת. כי באמת מצד עצמך אתה במצב ומעמד הראשון רק מכח כח אמונה זכית לכל זה כהנ"ל. ובכח ידיעה אמיתות הזאת נמתק הכל וזוכה לרחמים רבים וחסדים טובים. וזה ויחן "את" פני "העיר" ר"ת גמעריא פ"ו כמספר שם אלקים כנודע שמורה על מדת דין ע"י ויחן שידוע האמיתית שכ"ז הוא מתנת חנם שאין חן. אלא חנון זוכה לחנון ולבטל הדינים והמקטריגים ולהפוך הכל לטובה.

ואפשר עפ"י

ר מ ז

י"ל ענין המדרש ויחן את פני העיר נכנס בע"ש עם דמדומי חמה וקבע תחומין מבעוד יום שנודע דתחום שבת הוא אלפים אמה והרמז הוא ב' אלפין והיינו כמו"ש התקו"ז בראשית ב' ראשית ע' לעיל פ' בראשית שהארכנו בזה והענין הוא שמקודם שמתחיל האדם לכנס לקדושת ש"ק יתבונן וישם אל לבו כל תהלוכותיו מששת ימי המעשה ומיעוט הכנתו לעומת יקרת קדושת ש"ק ויראה וידע שהוא עומד עוד בהאל"ף שלא התחיל עוד כלל לידע אפילו קצת מעבוה"ק ומרוממות השי"ת. ומי שנכנס לקדושת ש"ק צריך לידע ולזכור עוד מקומו ומצבו האמיתית. ואל ידמה בנפשו שמצד הכנתו ורב פעלו בתו"מ זוכה לעלות ברום המעלה. רק הקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו העצומים מגביהו ומנשאו

ועתה כיון דאתינן להכי שהכל זוכה בתורת ירושה, והזכיר רבינו תנאי לזה שידע ידיעה אמיתית שהכל מתנה גמורה מוסיף רבינו רמז ע"ד זה בהמשך המדרש, **ואפשר על פי רמז י"ל ענין המדרש ויחן את פני העיר, נכנס בערב שבת עם דמדומי חמה וקבע תחומין מבעוד יום שנודע דתחום שבת הוא אלפים אמה והרמז הוא ב' אלפין והיינו כמו שכתב התקוני זוהר בראשית ב' ראשית - ע' לעיל פ' בראשית שהארכנו בזה דאלף מורה על ראשית, וב'**

אלפי'ן מורה על ב' ראשית, האחד כשנולד שאז הוא בראשית דרכו נקי וצח מכל חטא ועוון והשני כשעושה תשובה שאז חוזר להיות נקי כביום הוולדו.¹¹⁷ אמנם כאן מבאר על דרך אחר, שצריך אדם לדעת שהוא אוהו תמיד בהאל"ף.

ועתה חוזר לומר כל מה שנתבאר כאן בדרך ידיעה כי גם כשמתגבר החשכות יש מקום להתחזק באמונה, אומר לנו רבינו דראוי אכן להתבונן בערש"ק בגודל החשיכה כי בהכרח שיהיה העדר קודם להויה, והענין הוא שמקודם שמתחיל האדם לכנוס לקדושת ש"ק, יתבונן וישם אל לבו כל תהלוכותיו מששת ימי המעשה ומיעוט הכנתו לעומת יקרת קדושת ש"ק, ויראה וידע שהוא עומד עוד בהאל"ף שלא התחיל עוד כלל לידיע אפילו קצת מעבודת הקודש ומרוממות השי"ת. כי על ידי ההכנעה הזאת שיודע שהוא אין ממש, הרי זה בבחינת העדר קודם להויה וכמו שנתבאר לעיל שלפני כל התחדשות חדשה מוכרח שיהיה ביטול גמור של המצב הקודם.¹¹⁸ ומי שנכנס לקדושת

[17] וז"ל "עפי' דברי קדושת אאמו"ר זצלה"ה זי"ע. על דברי התקוני זוהר "בראשית - ב' ראשית", עפ"י דברי השל"ה הקדוש (הלכות ר"ה) כוונת התקיעות בכל חודש אלול על פי פשוט הוא התקיעה הראשונה הוא רמז לאשר עשה אלקים את האדם ישר. ואחר כך הוא שברים תרועה. רמז כאשר חוטא האדם ומעוות דרכו. וכמו שיש חולי הגוף כן יש חולי הנפש ונחלה בחולי הנפש. וזה הוא גנוחי גנח. וכאשר יוסיף לחטוא והגיע ח"ו לשערי מות. וזה היא בחי' ילולי יליל כדרך שמיללין על המתים ר"ל. אף על פי כן אם משים על לבו רוב מרדיו ופשעיו. ולפני מי חטא. ועד כמה מגיע הפגם, ושב אל ד' ורפא לו. ונעשה ברי' חדשה כיום הולדו. וזה היא רמז תקיעה אחרונה. וזה היא פירוש ישרים דרכי ד'. היינו שבחסדי ה' נבראו ב' ישרים. קודם שחטא. וישר לאחר שחטא ושב, ע"כ דברי השל"ה הק' בשינוי לשון הנחוץ לענינו. וזה הוא ב' ראשית. היינו הראשון כאשר אדם נולד. ואח"כ כאשר העוה דרכו וחטא ושב לד' בכל לבו נעשה בחי' ראשית קטן שנולד. ואולי הפירוש בשל"ה הקדוש כי שני ישרים דרכי ה' לצדיקים אשר ילכו בס. זה הוא ישר א'. וישר השני הוא לפושעים אשר יכשלו בס ח"ו. אף על פי כן על ידי תשובה נעשה ישר". עכ"ל.

[18] ראה ישמח ישראל סוף פרשת וישב ד"ה והענין וז"ל והענין הוא כמו"ש הרבי רבי שמעלקי מניקלשבורג על מאמרי חכז"ל (תרומות פ"ט) שתילי תרומה שנטמאו חזר ושתלן טהרו מלטמא. הענין הוא שהגרעין זרע ההוא עיקרה ומקורה מן הארץ, ואם שתלו אחר שנטמאה הנה בכח הזריעה ההוא בהדבק אותה למקורה היא הארץ בטלה אגב קרקע ופרח ממנה טומאתה, כן הבע"ת כשמשים אל לבו מצבו המר איך שהוא מלוכלך מכף גלגלו ועד ראשו, נעשה נכנע ושפל ומבטל עצמו בתכלית הביטול להכלל ישראל, ונפשו

שבת קודש צריך לידע ולזכור עוד מקומו ומצבו האמיתית. ואל ידמה בנפשו שמצד הכנתו ורב פעלו בתורה ומצוות זוכה לעלות ברום המעלה. ככאשר חושב שמכווחו וזכויותיו זכה לקדושת השבת אזי לא יכול הוא לקבל באמת את קדושת השבת, כי הנקודה הפנימית של יעקב המאירה בשבת היא נקודת האמת, ולנקודה זו יכול לזכות דווקא כשמאיר לו נקודת האמת שלא זכה לקדושה מעצמו¹⁹, רק הקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו העצומים מגביהו ומנשאו למעלה מעלה באתערותא דלעילא, והוא מצד עצמו עוד במקומו ומצבו הראשון שלו יקח ממנו השם יתברך כהרף עין התעוררות זו שבאה לו במתנה אזי ישוב ויפול למקומו הראשון.

כעפר לכל עד שנעשה כח ההיולי, אז פרח ממנו טומאתו, וז"ש שובה ישראל עד ד' דידוע נשמתן של ישראל נחצבת מתוך כסא הכבוד ובבואה לעוה"ז נטמאת בטומאת עונותיו, וע"י כח תשובתו השלימה החזירה למקום מחצבתה והיא הטהרה העיקרא. וזה שאחז"ל (יומא פ"ו) גדולה תשובה שמגעת עד כסא הכבוד עם כח התשובה היא מעלה לה ארוכה ומרפא לתחלואתה לטהר מטומאתה ולדבקה באור פני מלך חיים למען להשיבה אל אביה כזריעה החוזרת למקומה. שע"י כח הכנעתו האמיתית נעשה דבוק למקור החיות כי עמך מקור חיים ומח"י את נשמתו בטהרה, וזה שאמר לו הקב"ה חייך שבן בנך עומד ופותח בתשובה תחילה היינו שיזהיר ויורה דרך תשובה לזרע עדת עם קודש, שעיקר בתחילה להיות נכנע ושפל ולבטל עצמו להכלל ישראל, שנאמר שובה ישראל עד ד' אלקיך, ומביא רש"י בשם הפסיקתא עד שנעשה סגוריא קטגוריא, עד שנעשה מרחמים דין, ר"ל שע"י הכנעתו האמיתית הוא מבטל ומכרית כל הדינים והמקטריגים וההיפוך תועבות ה' כל גבה לב.

[19] ראה ישמח ישראל פרשת ויקהל וז"ל, הנה נודע כאשר יופיע ביקרו אור מופלא מנועם קדושת ש"ק מתנוצץ ומאיר בעולם אור קדושת אמת, כנודע ש"ק היא מעין עלמא דאתי כמו"ש הזה"ק (מקץ) וממילא נתקרב יותר לאמת, ובששת ימי המעשה דימה האדם בנפשו שכחו ועוצם ידו עשה לו החיל הזה הן בעיני גשמיות והן בעיני רוחניות, ואף שרידי עם ה' היודעים ומתבוננים ברוממות ה' דימה להם שהיא בעזר וסיוע מהבוב"ה, ובאמת צריך לדעת שכל כוחותיו ומחשבותיו ותנועותיו וחמשה חושים שבאדם הכל היא מד' ע"ד כי ממך הכל ומידך נתנו לך, ומבלעדי שפעו כח וחיות הבוב"ה לא יכול לעשות שום תנועה, ובש"ק שופע ומאיר קדושת אור עליון ללבות ישראל, וכאו"א לפי בחינתו בהדרגות שונות מרגיש קדושת הש"ק עד למעלה ראש. וזוכה לדעת אמתו ונחקק בזכרונו באמת כי הכל היא מתהדו הגדול ומאמין ברוממות ה' כי הוא המהוה כל הויות ונעשה מזה נכנע ושפל.

וזהו שנאמר בתורה"ק (שמות טז, כט), 'ראו כי-ה' נתן לְכֶם הַשֶּׁבֶת כּו' שְׁבוּ אִישׁ תַּחֲתָיו אֶל-יֵצֵא אִישׁ מִמְּקוֹמוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, הֵינּוּ אִף שֶׁנִּכְנַס לַקְדוּשַׁת ש"ק, צריך לידע שלא יצא עוד ממקומו ומדריגתו הראשונה, רק הקב"ה מנשאו ומרוממו מאשפות דלותו. וזהו שאמר שלמה המלך ע"ה (בקהלת י, ד) אִם רוּחַ הַמּוֹשֵׁל תַעֲלֶה עֲלֶיךָ מִקוֹמְךָ אֶל-תַּנַּח כִּי מִרְפֵּא יִנְיַח חַטָּאִים גְּדוֹלִים, ופירשו במדרש דמירי במי שעלה לגדולה וחושב שמשלו נתנו לו²⁰, וכן מפרש לעניננו ע"ד עבודת ה', כי באמת מצד עצמך אתה במצב ומעמד הראשון, רק מכח כח אמונה זכית לכל זה כהנ"ל.

ובכח ידיעה אמיתות הזאת נמתק הכל וזוכה לרחמים רבים וחסדים טובים וכמו שאיתא מהבעש"ט הק' כי כשאדם עושה עצמו אין ואפס אזי מתבטלים מעליו כל הדינים. וזה ויחן "את" פני "העיר ר"ת גמטריא פ"ו כמספר שם אלקים, כנודע שמורה על מדת דין על ידי ויחן שידוע האמיתית שכל זה הוא מתנת הנם, שאין חן אלא חנון מלשון מתנת חינום, זוכה לחנון ולבטל הדינים והמקטריגים ולהפוך הכל לטובה.

[20] מדרש רבה קהלת י, אם רוח המושל תעלה עליך מקומך אל תנח - כי באתה לך ממשלה, אל תנח מדת ענוותנותך, ללמדך שכל המניח ענוותנותו גורם מיתה לעולמו וחטאת לדורו.

